

Zabieg kosmetyczny w aspekcie wykładni prawa

Cosmetic treatment in the aspect of legal interpretation

WSTĘP

Zabieg kosmetyczny w polskim porządku prawnym nie jest pojęciem prawnym. Innymi słowy, żaden z przepisów prawa powszechnie obowiązującego nie zawiera definicji zabiegu kosmetycznego wiążąco określającego to pojęcie, chociażby na użytek danego aktu prawnego.

Jednocześnie prawo wspólnotowe scedowało na rzecz krajów członkowskich Unii Europejskiej

obowiązek prawnego uregulowania zawodów dostępnych na rynku krajowym. Zadaniem każdego państwa członkowskiego jest nie tylko bieżące ustalanie poszczególnych kategorii zawodów, specjalizacji oraz przyjętego nazewnictwa, ale w szczególności określenie katalogu uprawnień zawodowych. Podchodząc do problemu precyzyjnie, należy zwrócić uwagę na problem kwalifikacji zawodowych w dziedzinie medycyny estetycznej [1].

Marzena Meder-Kobiela^{1,2}

¹ Katedra Publicznego
Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa
i Administracji
Uniwersytet Śląski
w Katowicach
M: +48 508 301 099
E: marzena_meder@vp.pl
² Kancelaria Morawski
Adwokaci i Radcy
Prawni w Libiążu
ul. 1 Maja 8
32-590 Libiąż

» 646

STRESZCZENIE

Aktualnie obowiązujące przepisy prawa nie zawierają szczegółowych, a jednocześnie odrębnych regulacji dotyczących medycyny estetycznej oraz kosmetologii. Należy odróżnić oba działy, albowiem zakres przedmiotowy usług wykonywanych w ramach tychże dziedzin jest odmienny. Skatalogowanie wszystkich usług oferowanych na rynku nie jest możliwe z uwagi na niezwykle szybki rozwój poszczególnych dziedzin nauki w związku z innowacjami i postępem technologicznym. Naukowcy nieprzerwanie tworzą nowe preparaty, konstruują nowe urządzenia, których zadaniem jest wpływać na elementy ludzkiego ciała.

W związku z dynamicznym postępem technologicznym, szerokim zakresem oferowanych usług oraz zainteresowaniem konkurujących ze sobą środowisk tzw. *beauty biznes*, należy zastanowić się nad granicami prawnego przyzwolenia.

Orzecznictwo sądowe wypracowało konstrukcję pojęcia zabiegu kosmetycznego. Z uwagi na szeroki zakres oferowanych na rynku usług, przedmiotowe pojęcie obejmuje zbyt wiele kategorii czynności estetycznych mających na celu poprawę wyglądu zewnętrznego człowieka, obejmując zabiegi z dziedziny medycyny estetycznej oraz kosmetologii. Tak ujęta terminologia nie jest jednak poprawna i wymaga uściślenia.

Celem artykułu było określenie i analiza przesłanek definicji zabiegu kosmetycznego oraz próba wykazania, że w świetle obowiązujących przepisów znaczenie przedmiotowego pojęcia nie może być rozumiane dowolnie. Dokonano analizy stanu prawnego w zestawieniu z przykładowym orzeczeniem sądowym.

Słowa kluczowe: zabieg kosmetyczny, kosmetolog, zawody medyczne, odpowiedzialność cywilna

ABSTRACT

The current legal provisions do not contain detailed and separate regulations on aesthetic medicine and cosmetology. It is not without significance that these two areas should be distinguished because the scope of services performed within their fields is different.

At the same time, cataloging all services offered on the market is not possible due to the extremely fast development of respective fields of science being the result of vast technological progress and innovations introduced to the market of aesthetic medicine. Researchers are working out new formulations and constructing new devices to improve the aesthetic elements of the human body in a more or less invasive way.

Due to the dynamic technological progress, the wide range of services offered and the interest of competing for the client environments in the field of so-called beauty business should consider the limits of legal consent.

Court rulings have developed the concept of cosmetic treatment. Due to the wide range of services offered on the market, the concept includes too many categories of aesthetic activities aimed at improving the external appearance of man, including treatments in the field of aesthetic medicine and cosmetology. However, the terminology so understood is not correct and requires clarification.

The purpose of the article was to define and analyze the premises for the definition of a cosmetic procedure and an attempt to show that in the light of the applicable provisions the meaning of the concept cannot be understood freely. An analysis of the legal status was made accompanied with an example of a court decision.

Keywords: cosmetic treatment, cosmetologist, medical professions, liability

otrzymano / received

15.03.2019

poprawiono / corrected

30.04.2019

zaakceptowano / accepted

07.06.2019

KLASYFIKACJA ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI

Specyfika skatalogowania zawodów warunkowana jest przede wszystkim charakterem wykonywanych usług czy też wykonywania określonych kategorii czynności. W przypadku zawodów medycznych wiodące znaczenie ma zasada ochrony pacjenta, w szerokim znaczeniu ochrona zdrowia lub życia ludzkiego [2]. Osoby wykonujące zawody medyczne winny posiadać szczególne cechy moralne i psychofizyczne. Niezbędne jest również permanentne podnoszenie kwalifikacji zawodowych i nabywanie doświadczenia w zawodzie [3]. Konieczność ustawicznego dokształcania zawodowego wynika z faktu, że specyfika pracy lekarza polega na bezpośrednim kontakcie z człowiekiem. Lekarz winien z największą starannością przestrzegać praw podmiotowych pacjenta ze szczególnym uwzględnieniem dóbr osobistych. Z wykonywaniem zawodu lekarza związana jest konieczność posiadania wysokiej kultury osobistej. Lekarz nie może zapomnieć o szacunku względem intymności przysługującej pacjentowi, a także powinien bezwzględnie i w całej rozciągłości przestrzegać zasady poufności oraz lekarskiej tajemnicy zawodowej [4].

Kosmetolog, nazywany tak powszechnie, także pracuje w bezpośrednim kontakcie z człowiekiem, nie ma jednak do czynienia z pacjentem, a współpracuje z klientem. Kosmetolog wykonując usługi za pomocą określonych preparatów lub urządzeń (wyrobów medycznych), realizuje określone zamierzenia kosmetyczne lub estetyczne. Usługa, co do zasady powinna być z góry ustalona lub określona efektem końcowym.

W kontekście powyższych rozważań zasadne pozostaje przedstawienie zagadnienia dotyczącego granic prawnego przyzwolenia w zakresie wykonywania zabiegów estetycznych. Kosmetolog nie ma prawa wykonywać czynności ustawowo zastrzeżonych dla lekarza [5]. Pacjent może być klientem, ale nie jest tak, że każdy klient jest pacjentem. Przedstawiony problem dotyczy zakresu przyznaných uprawnień, aby w pełni realizować zasadę ochrony zdrowia lub życia człowieka [6].

WYKŁADNIA POJĘCIA

Istota problemu sprowadza się do semantycznego nazewnictwa, a właściwie definicji zabiegu kosmetycznego w świetle regulacji prawnych [7]. Wobec znaczącej popularyzacji zabiegów kosmetycznych, poważne wątpliwości prawne budzą aspekty czynności zabiegu kosmetycznego, definicja pojęcia oraz właściwa kwalifikacja prawna. Problemy z tym związane pojawiają się jednak dopiero na etapie dochodzenia roszczeń przez klienta, a więc w sytuacji, gdy doszło do określonego uszczerbku na zdrowiu człowieka [8].

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że zabieg kosmetyczny jest pojęciem powszechnie stosowanym w języku potocznym. Wśród społeczeństwa często używane są zamiennie zwroty, takie jak „zabieg kosmetyczny”, „zabieg estetyczny”, „zabieg z zakresu medycyny estetycznej”. Pojęcie zabieg kosmetyczny jest wykorzystywane w licznych środkach masowego przekazu. Jako hasło reklamowe pojawia się w reklamach telewizyjnych,

radiowych oraz w kolorowej prasie. Oto przykład oferty reklamowej kliniki medycyny estetycznej: „Usta doskonałe (...) za pomocą kwasu hialuronowego. Każdy zabieg z zakresu medycyny estetycznej wymaga dogłębnej wiedzy medycznej i znajomości anatomii. Kosmetyczka czy kosmetolog nie są osobami uprawnionymi do przeprowadzenia tego typu procedur. Priorytetem każdej pacjentki powinno być, obok oczywiście pięknych ust, bezpieczeństwo, dlatego należy korzystać z usług doświadczonego lekarza medycyny estetycznej” [9]. Przytoczony fragment oferty przedstawiła jedna z profesjonalnych klinik medycyny estetycznej działająca na terenie kraju. Pierwsze wrażenie wynikające z semantycznego znaczenia poszczególnych słów zachęca do skorzystania z oferty. Niewątpliwie tak jest, ponieważ oferta wzbudza zaufanie i poczucie bezpieczeństwa. Niemniej dogłębna analiza zestawienia słów w kontekście ich prawnego zastosowania budzi poważne wątpliwości. Zabieg kosmetyczny to nie zabieg estetyczny, a tym bardziej nie jest to zabieg z zakresu medycyny estetycznej.

Niektóre zabiegi wykonywane są zarówno przez kosmetyczki lub kosmetologów, jak również przez lekarzy, w tym lekarzy medycyny estetycznej [10]. Wszystkie wymienione kategorie zawodów, przyjęte na potrzeby tego artykułu, mogą pracować na tych samych preparatach w określonych okolicznościach. Preparaty wykorzystywane do mniej inwazyjnych zabiegów kosmetycznych są powszechnie dostępne. Tymczasem pierwszą istotną różnicą dla zasadności wytyczenia granicy prawnego przyzwolenia w zakresie wykonywania zabiegów estetycznych jest rodzaj wykorzystywanego preparatu. Pomiędzy wyrobami medycznymi, produktami leczniczymi a kosmetykami zachodzą niebagatelne odmienności. Punktem wyjścia do rozważań jest różnica w składzie chemicznym stosowanych preparatów, a zatem zapewnienie bezpieczeństwa produktu. Kluczowa jest wiedza o możliwościach zastosowania preparatu, skutkach zaaplikowania, w tym o skutkach niepożądanych. Z perspektywy odpowiedzialności prawnej podmiotu wykonującego usługę i przypisania obiektywnej winy, istotna jest szybka reakcja i wiedza o procedurze postępowania w takich okolicznościach. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy mamy do czynienia z przypadkiem sytuacji nagłej i kryzysowej [11].

Istota problemu polega na tym, że termin zabieg kosmetyczny wykorzystywany jest przez różne grupy zawodowe i wprowadza to w błąd nawet potencjalnych klientów usług.

W literaturze przedmiotu słusznie zwrócono uwagę, że jednym z elementów składowych (konstrukcyjnych) pojęcia zabiegu kosmetycznego jest kryterium umiejętności [12]. Do przedmiotowego kryterium zalicza się wiedzę, kwalifikacje i nabywane doświadczenie. Szeroko pojmowane umiejętności, w każdej grupie zawodowej są odmiennie, co nie oznacza jednoznacznej klasyfikacji na gorsze bądź lepsze. Wniosek jest jednak jeden. Nie tylko kryterium preparatu ma istotne znaczenie dla charakterystyki zabiegu kosmetycznego i estetycznego, ale tak samo istotne znaczenie ma zakres

posiadanych umiejętności i wykształcenia oraz kwalifikacji. Przemawia to za złożonością pojęcia, a tym samym komplikuje definicję i jej stosowanie.

Im bardziej zabieg kosmetyczny jest skomplikowany, tym bardziej staje się zabiegiem estetycznym, a nie kosmetycznym. Nie wyłącza to również kwalifikacji zabiegu jako zabiegu chirurgiczno-plastycznego nielecnicznego, a nawet leczniczego [13].

Przedstawiony problem nie jest efektem subiektywnych rozważań nad semantycznym znaczeniem pojęcia zabiegu kosmetycznego w aspekcie prawnym, a wynika przede wszystkim z analizy orzecznictwa sądowego. Ma zatem doniosłe znaczenie w praktyce. Jak wskazano powyżej, pojęcie zabiegu kosmetycznego jest pojęciem złożonym. Istotne są przynajmniej dwa elementy konstrukcyjne pojęcia zabiegu kosmetycznego choć wprost niewynikające z definicji.

Jednakże, tak samo ważna jest procedura okołozabiegowa. Dotyczy to ogółu czynności podejmowanych w fazie przygotowania do zabiegu, w tym udzielenie pełnej, rzetelnej informacji o zabiegu oraz o potencjalnych zagrożeniach. Następnie konieczne jest prawidłowe wykonanie zabiegu z zachowaniem wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy [14].

ANALIZA ORZECZNICTWA

Aby przybliżyć istotę samego problemu, a w szczególności wyjaśnić kwestie sporne, należy zwrócić uwagę na orzecznictwo sądowe.

W tym miejscu zasadne jest wyartykułowanie tendencji wzrostowej wśród rozpatrywanych przez sąd spraw o „nieudany” zabieg kosmetyczny. Dotyczy to takich spraw, gdzie zabieg nie odniósł zamierzonych rezultatów lub naraził człowieka na uszczerbek zdrowotny. Tylko w okresie od 2011 do 2017 roku ilość orzeczeń sądowych w przedmiocie nieudanego zabiegu kosmetycznego wzrosła trzykrotnie [15]. Tendencja progresywna wynika z faktu większej świadomości społeczeństwa na temat konstytucyjnego prawa do sądu i możliwości dochodzenia przed sądem swoim praw [16].

Problem wykładni prawnej pojęcia zabiegu kosmetycznego uzewnętrzniony został w sposobie ustalania stanu faktycznego przez sąd w sprawie o roszczenia z tytułu nieudanego zabiegu kosmetycznego [17]. Przykładem analizy pojęcia jest wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 20.01.2017 r. w sprawie rozpoznawanej pod sygnaturą akt: XVI C 1384/15. Postępowanie dowodowe przed sądem pierwszej instancji trwało prawie dwa lata. Wyrok uprawomocnił się w dniu 18.05.2018 r.

Proces sądowy zainicjowany przez powódkę, która skorzystała z usług kliniki zajmującej się poprawą wyglądu dotyczył dwóch roszczeń. Powódka zażądała zapłaty kwoty pieniężnej tytułem odszkodowania w związku z poniesionymi kosztami leczenia i powrotu do zdrowia oraz zasądzenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z tytułu wadliwie wykonanego zabiegu. Powódka wniosła również o ustalenie odpowiedzialności podmiotu na przyszłość na wypadek, gdyby stan jej zdrowia pogorszył się w związku ze

zdarzeniem szkodowym, jakie powstało na skutek wadliwie wykonanego zabiegu. Przed wykonaniem zabiegu strony umówiły się, że efektem końcowym będzie znacząca poprawa kolorytu twarzy. Powódka w toku postępowania podnosiła, że zamierzony efekt zabiegu miał również pozytywnie wpłynąć na sferę zdrowia psychicznego oraz poprawić w jej odczuciu pozytywny odbiór w społeczeństwie. Powódka kierowała się poczuciem bycia piękną i atrakcyjną [18]. Pracownik wykonujący zabieg został poinformowany o oczekiwaniach klientki i przedmiotowa okoliczność nie była kwestionowana w toku postępowania sądowego.

Podmiot wykonujący zabieg posiadał ubezpieczenie z tytułu odpowiedzialności cywilnej, dlatego nie budziła wątpliwości kwestia oznaczenia strony pozwanej w procesie sądowym.

Na marginesie warto zaznaczyć, że legitymacja strony pozwanej w procesie, to kolejna istotna okoliczność skuteczności dochodzenia roszczeń przed sądem, niemniej zakres tematyki w tym obszarze wymaga odrębnego omówienia.

Powódka w treści pozwu wyjaśniła podstawę swojego żądania. Po pierwsze, powódka zażądała zasądzenia świadczenia pieniężnego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, które wynikało z wadliwie wykonanego zabiegu oraz braku należytej informacji o możliwych skutkach i ewentualnych powikłaniach pozabiegowych. Nadto roszczenie powódki dotyczyło zwrotu wszystkich wygenerowanych wydatków związanych z leczeniem i powrotem do zdrowia (odszkodowanie). Powódka, w treści pozwu i podczas rozprawy sądowej posługiwała się pojęciem wadliwie wykonanego „zabiegu medycyny estetycznej”. Pomimo że w treści uzasadnienia pozwu powódka wielokrotnie powoływała okoliczność wykonania zabiegu medycyny estetycznej, nadto często posługiwała się tym pojęciem w toku procesu, na co zwrócił uwagę sąd orzekający w sprawie. Powódka nie wskazała definicji tego pojęcia, nie przedstawiła też argumentacji przemawiającej za tym, że został wykonany zabieg medycyny estetycznej, a nie zabieg estetyczny czy zabieg kosmetyczny.

Tytułem wyjaśnienia okoliczności faktycznych tej sprawy powódka planowała „zabieg mikrodermabrazji połączonej z oczyszczeniem manualnym i zabiegiem głęboko nawilżającym”. Pracownica kliniki wykonała inny zaproponowany przez nią „zabieg mikrodermabrazji (...) z lekkim oczyszczeniem manualnym”. Dodatkowo wykonany został peeling kwasami migdałowymi i nałożona została maska nawilżająca na skórę twarzy.

W wyniku zabiegu, powódka doznała poparzeń pierwszego i drugiego stopnia na obszarze twarzy. Jak wskazał biegły sądowy w przygotowanej przez niego opinii na potrzeby toczącego się postępowania, powyższe powikłania nastąpiły na skutek silnej reakcji alergicznej i spowodowały u powódki rozstrój zdrowia na okres do siedmiu dni. Kolejne badania oraz konsultacje dermatologiczne pomogły ustalić przyczyny doznanych oparzeń. Lekarze jednoznacznie ustalili, że tak dolegliwe skutki zabiegu wynikały z szeregu nieprawidłowości na etapie przed wykonaniem zabiegu, jak również upatrywali przyczyny w niewłaściwej procedurze wykonania zabiegu.

W toku procesu powódka zwracała uwagę na istotność doznanych cierpień fizycznych i psychicznych, co miało mieć wpływ na wysokość zadośćuczynienia.

Strona pozwana wnosila o oddalenie powództwa. Stanowisko w sprawie argumentowane było w ten sposób, że każda osoba poddawana kosmologii, dermatologii estetycznej, chirurgii plastycznej czy zabiegom ingerencyjnym, zanim wyrazi zgodę na proponowane czynności musi zostać powiadomiona o celu tych zabiegów, spodziewanych rezultatach i wszystkich możliwych powikłaniach. Strona pozwana twierdziła, że brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, aby w przypadku zabiegu wykonanego na rzecz powódki zaniechano tych procedur. Strona pozwana podnosiła twierdzenie, że „mikrodermabrazja to peeling mechaniczny i zabieg ten do niedawna był wykonywany wyłącznie przez lekarzy dermatologów w celach leczniczych, a obecnie jest wykonywany przez posiadające uprawnienia kosmetyczki”. Strona pozwana podnosiła, że w przypadku urządzeń nowej generacji wszelkie ryzyko związane z zabiegiem jaki wykonano również u powódki, jest dla pacjenta minimalne. Strona pozwana w tym postępowaniu utożsamiała klienta z pacjentem. Dalej, strona pozwana w swej argumentacji podnosiła, że pracownica kliniki była uprawniona do wykonania zabiegu samodzielnie, albowiem za tym przemawiają okoliczności dotyczące procentowego stężenia zastosowanego kwasu. Strona pozwana zakwestionowała fakt udowodnienia, że to personel medyczny kliniki postępował sprzecznie z powszechnie uznanymi zasadami wiedzy medycznej, a lekarz prowadzący nie odpowiada za tzw. błąd nauki w diagnozie uzasadnionej stanem wiedzy. Co więcej, w ocenie strony pozwanej, udzielone w klinice świadczenie medycyny estetycznej było przeprowadzone zgodnie z zasadami aktualnej wiedzy medycznej i przy użyciu dostępnych metod oraz produktów. W tej sytuacji nie było więc podstaw do przyjęcia, że popełniony został błąd medyczny skutkujący przypisaniem odpowiedzialności [19].

We wnioskach końcowych strona pozwana zażądała ustalenia przez sąd, czy w stanie faktycznym sprawy, wykonany zabieg był zdarzeniem medycznym, a jeżeli tak, czy roszczenia powódki pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, uznanym przez powódkę jako szkodowe.

Sąd rozpoznający sprawę po przeprowadzeniu postępowania dowodowego uznał, że przedmiotowy zabieg nie był zabiegiem medycznym mającym na celu ratowanie zdrowia lub życia pacjenta, a był to w ocenie sądu zabieg kosmetyczny. Sąd sformułował przedmiotową tezę na podstawie reżimu wynikającego z ustawy o zawodach lekarzy i lekarza dentysty [20] oraz dotychczas ukształtowanego orzecznictwa sądowego w tym przedmiocie [21]. Jednocześnie sąd stwierdził, że mając na uwadze sposób przeprowadzenia zabiegu w postaci ingerencji substancją chemiczną w naskórek (kryterium preparatu), poprzedzonego starciem naskórka, zabieg ten należało traktować odpowiednio, jako zabieg medyczny (zasada odpowiedniego stosowania). Przyjęta, a następnie wdrożona procedura

postępowania podczas wykonywania zabiegu przemawiała za koniecznością stosowania ustawy o zawodach lekarzy i lekarza dentysty. Sąd dalej podnosił, że świadczy o tym również fakt przeprowadzenia wadliwego zabiegu w profesjonalnej klinice, sygnowanej nazwiskiem lekarza medycyny estetycznej.

Sąd dokonując oceny zdarzenia szkodowego, po pierwsze wywiódł, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z zabiegiem kosmetycznym i tak też zakwalifikował ten przypadek. Po drugie, powołując się na wypracowane w tym przedmiocie orzecznictwo oraz doktrynę uznał, że w sprawie mają odpowiednio zastosowanie przepisy ustawy o zawodzie lekarzy i lekarza dentysty. W literaturze i orzecznictwie nie budzi wątpliwości pogląd, że odpowiednie stosowanie przepisów prawa oznacza bądź stosowanie odnośnych przepisów bez żadnych zmian, bądź stosowanie ich z pewnymi zmianami, bądź też niestosowanie tych przepisów w ogóle [22]. Przyjęcie przez sąd koncepcji odpowiedniego stosowania winno zatem znaleźć szersze uzasadnienie w uzasadnieniu wyroku.

Zgodnie z dyspozycją art. 31 ust. 1 ustawy o zawodach lekarzy i lekarza dentysty, lekarz ma obowiązek udzielać pacjentowi lub jego ustawowemu przedstawicielowi przystępnej informacji o jego stanie zdrowia. Katalog czynności winien obejmować rozpoznanie przypadku, proponowane oraz możliwe do zastosowania metody diagnostyczne i lecznicze. Następnie przewidywanie skutków zastosowania określonych preparatów albo skutków zaniechania ich podania. W efekcie zaś informację o wynikach leczenia oraz dalsze rokowania.

W omawianym przypadku sąd podkreślił, że w przypadku zabiegów kosmetycznych obowiązek informacyjny jest szerszy niż w przypadku zabiegów ratujących życie. Wynika to z faktu, iż osoba wykonująca zabieg kosmetyczny nie działa pod presją czasu, czy też niebezpieczeństwa dla zdrowia lub życia pacjenta. Dodać należy, że w tym konkretnym przypadku nie mamy do czynienia z pacjentem, lecz z klientem.

Niewątpliwie jednym z elementów procedury wstępnej (na etapie przed zabiegiem) jest właściwa informacja wykonującego czynność estetyczną. Klient powinien być należycie poinformowany nie tylko o rodzaju oferowanego zabiegu, ale również o procedurze jego przeprowadzenia i przewidywanych rezultatach. Nadto osoba zainteresowana winna być poinformowana o wiążącym się z zabiegiem ryzyku dla zdrowia i ewentualnych niepowodzeniach zabiegu (brak efektu lub narażenie na uszczerbek w zdrowiu). Przeprowadzony w sposób należyty wywiad przedzabiegowy i należyta informacja to de facto nieodłączne elementy procedury zabiegowej.

W kontekście powyższych rozważań w rozpoznawanej sprawie wypowiedział się powołany przez sąd biegły sądowy na okoliczność ustalenia rozmiarów doznanych uszkodzeń skóry twarzy powódki. W treści opinii biegły sądowy zwrócił uwagę, że przed tego typu zabiegiem, to lekarz winien przeprowadzić wywiad i wykonać badanie, a następnie powinien kwalifikować do zabiegu. W niniejszej sprawie powyższe czynności wykonał pracownik kliniki nie będący lekarzem,

a więc osoba nie posiadająca wykształcenia medycznego. Dokonując tejże analizy sąd zwrócił uwagę na różnicę pomiędzy posiadaniem uprawnień do przeprowadzania zabiegu od uprawnienia do kwalifikowania na zabieg (wymóg konsultacji lekarskiej). Należy zwrócić uwagę na złożoną konstrukcję definicji zabiegu, o której była mowa w pierwszej części artykułu. Analiza argumentacji sądu prowadzi do wniosku, że definicja zabiegu estetycznego jest semantycznie rozbudowana, a więc zachodzi zgodność z podstawowym założeniem.

Dokonując szczegółowej analizy stanu faktycznego sprawy z uwzględnieniem twierdzeń powódki, argumentacji strony pozwanej oraz rozstrzygnięcia sądu w wyroku, nasuwa się szereg wątpliwości terminologicznych dotyczących kwalifikacji prawnej zabiegu kosmetycznego, w szerszym kontekście znaczeniowym zabiegu estetycznego. Powódka podnosiła, że wykonany został zabieg medycyny estetycznej. Strona pozwana wносиła o ustalenie czy wynikiłe zdarzenie jest rzeczywiście zdarzeniem medycznym, albowiem wyłącznie z tego rodzaju zdarzeniem wiązałyby ewentualną odpowiedzialność odszkodowawczą za wadliwy zabieg. Sąd uznał natomiast, że w niniejszej sprawie pracownik kliniki przeprowadził zabieg kosmetyczny, a przepisy ustawy o zawodach lekarzy i lekarza dentystry należy stosować odpowiednio [23]. Przypomnieć należy, że zakres przedmiotowy powołanej ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry dotyczy udzielania świadczeń zdrowotnych.

Każdy uczestnik postępowania przyjął odmienną interpretację pojęcia mającego zasadnicze znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przytoczony wyrok ukazuje problem prawnej kwalifikacji. Sąd przyjął, że zdarzenie szkodowe nastąpiło na skutek nieudanego zabiegu kosmetycznego. W aktualnym porządku prawnym pojęcie zabiegu kosmetycznego nie posiada definicji legalnej, dlatego sąd dokonał analizy orzecznictwa w podobnych sprawach i wykorzystując instrument wykładni, przyjął, że należy stosować odpowiednio ustawę o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

PODSUMOWANIE.

W świetle przepisów ustawy o działach administracji rządowej, dział zdrowie obejmuje zawody medyczne. Nie ulega wątpliwości, iż wszelkie kwestie dotyczące człowieka, w szczególności zdrowie i jego ochrona winny być w sposób kompleksowy regulowane przepisami prawa [24]. Jedną z podstawowych zasad prawa medycznego jest ochrona zdrowia i zasady organizacji opieki zdrowotnej [25]. Ustawa o działalności leczniczej definiuje czynności udzielania świadczeń opieki zdrowotnej jako „działania służące zachowaniu, ratowaniu przywracaniu i poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne (...)” [26].

Należy zgodzić się z twierdzeniem, że pojęcie zabiegu kosmetycznego wydaje się nie mieć nic wspólnego z legalną definicją pojęcia świadczenia zdrowotnego. Tymczasem, jak wskazuje analiza powołanego wyżej orzeczenia związek ten jest wyraźny (przez stosowanie ustawy per analogiam).

W omówionym stanie faktycznym sprawy przedstawiono de facto siatkę pojęć dla określenia jednego zdarzenia szkodowego. Sąd uznał jednak, że w tym przypadku nazewnictwo zabiegu nie ma znaczenia i przyjął koncepcję odpowiedniego stosowania ustawy o zawodach lekarzy i lekarza dentystry. Sąd orzekający w sprawie uznał, że zabieg kosmetyczny jest terminem prawnym, odzwierciedlającym pewien stan prawny. Nie jest natomiast opisem stanu faktycznego. Sąd dokonał oceny prawnej zabiegu kosmetycznego zgodnie z wykładnią celowościową. Sąd wykorzystał narzędzie interpretacyjne w postaci instrumentu odesłania do orzeczeń sądowych w podobnych sprawach. Na tej podstawie zastosował odpowiednio przepisy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry. Odpowiednie stosowanie ograniczył jednak do czynności udzielania świadczeń zdrowotnych. Sąd stwierdził, że skoro termin zabieg kosmetyczny nie został uregulowany prawnie na potrzeby dochodzenia przed sądem roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych lub odpowiedzialności kontraktowej, a ustawodawca nie wprowadził klauzuli odesłania do innych aktów prawnych wprost, to słuszna pozostaje koncepcja odpowiedniego stosowania przepisów powołanej wyżej ustawy. Warto jednak zwrócić uwagę na zarzut kierowany względem poczynionej przez sąd wykładni. Sąd niewątpliwie pominął rozważania dotyczące semantycznego rozumienia pojęcia zabiegu kosmetycznego. Sąd stwierdził jedynie, że okoliczności faktyczne sprawy wskazują na wykonanie zabiegu kosmetycznego. Tymczasem sąd nie podjął próby skorzystania z innych narzędzi interpretacyjnych. Przykładem może być wykorzystanie definicji pojęć zawartych w słowniku języka polskiego umożliwiającej podjęcie próby wykładni literalnej. Jest to powszechny instrument wykładni stosowany przez sąd. Korzystanie ze słowników pozwala na szerszy kontekst rozumienia tekstu prawnego, gdy dotyczy to pojęć prawnie nieuregulowanych – tak jak w przypadku pojęcia zabiegu kosmetycznego.

Pojawiająca się luka prawna, a może jedynie błąd wykładni przepisów prawa prowadzi do komplikacji na etapie dochodzenia roszczeń z tytułu wadliwie wykonanego zabiegu. Kwestia ewentualnej odpowiedzialności powstaje wówczas, gdy zabieg został wykonany wadliwie lub nie odniósł żądanych efektów, a wręcz przeciwnie – spowodował określony uszczerbek na zdrowiu człowieka [27]. Zatem dopiero na etapie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych i zasądzenia kwoty pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, rozważana jest kwestia prawnej kwalifikacji zdarzenia szkodowego i poszukiwania przesłanek odpowiedzialności określonej osoby bądź też podmiotu za zdarzenie deliktowe [28]. Istota ewentualnego sporu wynika z doznanego uszczerbku na zdrowiu człowieka w wyniku przeprowadzenia zabiegu. Strona pozwana (z reguły podmiot ubezpieczający) poszukuje argumentacji, która pozwoliłaby wyłączyć odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu wypłaty żądanych roszczeń oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Na skutek zwalczania powództwa odpowiednią wykładnią pojęcia zabiegu kosmetycznego przez stronę pozwaną, a zatem sprzecznie z twierdzeniem pozwu, osoba, która doznała uszczerbku na zdrowiu może przegrać spór.

Na zakończenie warto wskazać, że wybrana przez sąd metoda wykładni interpretacyjnej prowadzi do daleko idących skutków materialnoprawnych. Dotyczy to kwestii rozstrzygnięcia o konkretnym żądaniu, a więc o zasądzeniu określonej sumy pieniężnej i słuszności orzeczenia zgodnie z żądaniem pozwu (interes prawny w rozstrzygnięciu sprawy). Należy zwrócić uwagę na przyjęty model interpretacji pojęcia zabiegu kosmetycznego wobec podniesionych w artykule wątpliwości do jednak swobodnego podejścia interpretacyjnego. Czytelność wyroku ma istotne znaczenie dla zachowania spójności i przejrzystości systemu prawa na etapie stosowania. Niewątpliwie właściwa interpretacja pojęcia zabiegu kosmetycznego wyznacza granice odpowiedzialności za wykonywane usługi. Problem wykładni pojęcia zabiegu kosmetycznego stanowi za-tem pole do dalszej polemiki.

LITERATURA

1. Zoll A. Brak wymaganych kwalifikacji działającego podmiotu. Stud.Prawn. 1988 vol. 1/2: 261.
2. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. 2009 nr 52 poz. 417 z późn. zm.), Art. 2.
3. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. 1997 Nr 28 poz. 152), Art. 2 ust. 1 i 2.
4. Naczelna Izba Lekarska, Kodeks etyki lekarskiej, <https://www.nil.org.pl/dokumenty/kodeks-etyki-lekarskiej> (dostęp: 31.07.2019).
5. Zoll A. Odpowiedzialność karna lekarza za niepowodzenia w leczeniu. Wydawn. Prawn. Warszawa 1988: 88-90.
6. Zoll A. Brak wymaganych kwalifikacji działającego podmiotu jako przesłanka odpowiedzialności za przestępstwo nieumyślne. Studia Prawnicze 1988, vol. 1-2: 248-249.
7. Pecusok K. Ocena legalności zabiegów estetycznych. [w:] Gardocka T, Jagiełło D. (red.) Medyczne prawo karne. Warszawa 2016: 113.
8. Mozgawa M. (red.) Pozakodeksowe przestępstwa przeciwko zdrowiu. Komentarz. Warszawa 2017: 23.
9. Wieczorek E. (red.) Wysokie obcasy, marzec 2018: 145.
10. Banaś S. Aspekty prawne zabiegów kosmetycznych wykonywanych przez kosmologa. Kwartalnik Prawa Publicznego 2015, vol. 2: 63.
11. Kornobis J. Zgon w gabinecie kosmetycznym. Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii 1970, vol. 20(1): 41-43.
12. Mozgawa M. Pozakodeksowe przestępstwa przeciwko zdrowiu. Komentarz. Warszawa 2017: 22-24.
13. Komender J. (red.) Wielki słownik medyczny. Warszawa 1996: 166.
14. Liszewska A. Odpowiedzialność karna za błąd w sztuce lekarskiej. Kraków 1998: 69.
15. Portal orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Warszawie, <https://orzeczenia.ms.gov.pl/> (dostęp: 01.08.2018).
16. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Art. 45.
17. Sawicki J. Błąd sztuki przy zabiegu leczniczym. Wyd. PWN, Warszawa 1965.
18. Wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 20.01.2017 r., sygn. akt: XVI C 1384/15. <http://orzeczenia.mokotow.warszawa.so.gov.pl> (dostęp: 12.03.2019).
19. Zoll A. Granice legalności zabiegu medycznego. PiM 1999, vol. 1: 33.
20. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152 z zm.), Art. 2 i Art. 3.
21. Fiutak A. Prawo medyczne w orzecznictwie z komentarzem cz. 1. Warszawa 2012: 57.
22. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 56/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 43. <http://www.sn.pl> (dostęp: 10.03.2019).
23. Kopec M (red.). Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry. Komentarz. Warszawa 2016: 827.
24. Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działaniach administracji rządowej (Dz.U. 1997 nr 141 poz. 943 z zm.).
25. Minister Zdrowia, pismo z dnia 20.01.2017 r., NSK.0762.1.2017, <https://www.gov.pl/web/zdrowie> (dostęp 23.01.2019).
26. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2011 nr 112 poz. 654 z zm.).
27. Kubiak R. Odpowiedzialność karna za wykonywanie zabiegów kosmetycznych. Medycyna praktyczna. Kraków 2012: 126.
28. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 z zm.), Art. 415.